

Agnieszka Adamska - Kupować sprawiedliwie

Dzień pracy robotników trwa kilkanaście godzin w niesprzyjających warunkach, a zapłata za to jest tak niska, że nie zawsze starcza na wyżywienie. Jednym ze sposobów na poprawę takiego stanu rzeczy jest sprawiedliwy handel. Dzięki niemu ludzie z krajów Trzeciego Świata mogą zdobyć wiedzę, umiejętności i środki, które spowodują rozwój ich interesów i poprawią warunki życiowe. Dzisiejszy świat podzielony jest na bogatą uprzemysłowaną Północ i rozwijające się, ale zacofane Południe (tzw. "Trzeci Świat"). Państwa Północy bogacą się kosztem słabego rozwoju krajów Trzeciego Świata. Producenci z Afryki, Azji i Ameryki Łacińskiej mają utrudniony dostęp do rynków bogatej Północy, a jeśli już tam zaistnieje to ceny ich produktów są niższe niż koszty produkcji. Bardzo często do pracy zatrudnia się dzieci i niewolników. Na takie argumenty powołują się organizacje prowadzące sprawiedliwy handel.

Początki

Sprawiedliwy handel (Fair Trade) rozwija się w obecnych krajach Unii Europejskiej już od 40 lat. Zaangażowane są w ten nurt m.in. organizacje kościelne, humanitarne a przede wszystkim organizacje zajmujące się wyłącznie tą dziedziną handlu (np. EFTA - European Fair Trade Association - Europejskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu). Działają one przede wszystkim, by informować społeczeństwa bogatej Północy o sytuacji krajów Trzeciego Świata; promować idee sprawiedliwego handlu oraz umożliwiać dotarcie potencjalnym nabywcom do towarów pochodzących z takiego handlu, a ich producentom uczciwy i w odpowiedniej wysokości zarobek. Sprawiedliwy Handel jest partnerstwem pomiędzy producentami i odbiorcami, którzy pracują nad usunięciem niesprawiedliwości dotyczącej producentów, aby zwiększyć ich dostęp do rynków oraz promować proces zrównoważonego rozwoju. Jego misją jest szerzenie równości społecznej, ochrony środowiska i bezpieczeństwa ekonomicznego poprzez handel (definicja Sprawiedliwego Handlu uzgodniona w 1999 r. przez nieformalne zrzeszenie czterech głównych międzynarodowych sieci Sprawiedliwego Handlu - FINE). Podstawowe praktyki sprawiedliwego handlu to: dokonywanie zakupów bezpośrednio u producentów w krajach Trzeciego Świata; godziwa zapłata za nabywane towary; wykluczenie pracy dzieci i niewolników.

Czekolada kontrolowana

Do towarów objętych sprawiedliwym handlem należą przede wszystkim: kakao, kawa, herbata, banany, ryby i owoce morza. Ich sprzedaż przynosi ogromne zyski międzynarodowym korporacjom, gdyż cena każdego z nich bywa nawet 10 razy wyższa od tej, którą uzyskują ich producenci. Dzięki prowadzeniu kampanii informacyjnych na temat sprawiedliwego handlu praktyki te spotykają się z coraz większym sprzeciwem konsumentów na Zachodzie. Objawia się to np. bojkotem towarów firm, które wykorzystują ubogich czy demonstracjami w czasie obrad gremiów, które mają wpływ na handel światowy. W Unii Europejskiej istnieje już ogromny ruch na rzecz sprawiedliwego handlu.

Sprzedaż tego typu odbywa się w około 3 tys. sklepów oraz sieci supermarketów, które oferują produkty ze znakiem "Fair Trade" - w Europie jest ich około 43 tys. Organizacje sprawiedliwego handlu zawierają z supermarketami umowy o sprzedaży tych towarów. Sklepy w zamian za to mają zapewnioną reklamę, bo organizacje te informują opinię publiczną, gdzie można nabyć takie towary. W niektórych krajach zachodnich sprawiedliwy handel osiąga zauważalny udział w rynku - np. 15 proc. handlu bananami w Szwajcarii. Na produktach umieszcza się specjalny znak, który gwarantuje, że towar uzyskano w sposób sprawiedliwy. Praw do jego używania udzielają fundacje. To one sprawdzają warunki pracy producentów, ceny zbytu, umowy handlowe. Oprócz sieci sklepów w sprzedaż produktów pochodzących ze sprawiedliwego handlu zaangażowana jest sieć wolontariuszy (sprzedają je wśród znajomych, w parafiach, na publicznych imprezach). Organizacje promujące idee sprawiedliwego handlu mają na celu wzmocnienie pozycji producentów z Południa. Dlatego zamiast kupować towary u pośredników, poszukuje się grup producentów potrzebujących wsparcia. Pomaga się im w wytworzeniu danych produktów, za które potem płaci się sprawiedliwą. Do najbardziej znanych organizacji należą: Oxfam Trading oraz Traidcraft. Obie powstały w Wielkiej Brytanii.

Sprawiedliwy handel stwarza duże możliwości biednemu Południu na wyjście z ubóstwa. Na przykład kobiety w Boliwii, które robią swetry na drutach, zarabiają dwa razy więcej niż dotychczas. Ponadto uczą się, jak nawiązywać i utrzymywać stosunki handlowe z odbiorcami w USA i Wielkiej Brytanii. Godziwa zapłata kobietom z Bangladeszu za ich kosze z juty pozwala im zaoszczędzić pieniądze oraz zwolnić z pracy ich dzieci, które dzięki temu wracają do szkół.

Sprawiedliwi w Polsce

W Polsce na razie istnieje tylko jedna organizacja zajmująca się fair trade: Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu "Trzeci Świat i My". Jego celami są m.in.: działalność dobroczynna polegająca na walce z ubóstwem w społecznościach Trzeciego Świata i pomoc w zrównoważonym rozwoju z poszanowaniem środowiska naturalnego; budzenie wrażliwości na godność najbiedniejszych w Trzecim Świecie, ich problemy, potrzeby oraz wartości, jakimi żyją czy działalność informacyjna i oświatowa o przyczynach ubóstwa w krajach ubogich i sposobach ich likwidacji. W tych celach stowarzyszenie prowadzi lub będzie prowadzić m.in. programy edukacyjne, szkolenia, konferencje, współpracę z innymi organizacjami działającymi na rzecz ubogich Trzeciego Świata oraz oczywiście dystrybucję towarów pochodzących ze sprawiedliwego handlu.

Jeśli chcesz wiedzieć więcej o fair trade, zajrzyj na strony:

www.fairtradeonline.com

www.oxfam.org.uk

www.sprawiedliwyhandel.org